EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 8.11.2018
COM(2018) 666 final

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE

vastavalt nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ artiklile 395

1. TAUST

Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) (edaspidi „käibemaksudirektiiv“) artikli 395 kohaselt võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt anda igale liikmesriigile loa võtta erimeetmeid, et erandina kõnealuse direktiivi sätetest kohaldada lihtsustatud käibemaksu kogumise korda või hoida ära teatavat maksudest kõrvalehoidumist või maksustamise vältimist. Kuna kõnealuse menetlusega on ette nähtud erandid käibemaksu üldpõhimõtetest, peaks sellised otsused vastavalt Euroopa Kohtu varasematele otsustele olema proportsionaalsed ja piiratud ulatusega.

Komisjonis 28. novembril 2017 registreeritud kirjaga taotles Rumeenia luba kehtestada erimeede, millega tehakse erand käibemaksudirektiivi XI jaotisest, et rakendada teatavatesse kategooriatesse kuuluvate isikute puhul käibemaksu jagatud maksmise mehhanismi. Komisjoni ja Rumeenia vahel toimus mitu seisukohtade vahetamist, mille käigus palus komisjon lisaselgitusi ning juhtis Rumeenia tähelepanu mitmele asjaolule, mida komisjon pidas ebaproportsionaalseks ja raskesti põhjendatavaks. Samas kutsus komisjon Rumeeniat üles muutma oma eranditaotlust, et võtta arvesse komisjoni tõstatatud mureküsimusi. Rumeenia aga märkis, et ta ei ole komisjoni esitatud väidete ja mureküsimustega nõus ning keeldus oma eranditaotlust kohandamast.

Käibemaksudirektiivi artikli 395 lõike 2 kohaselt edastas komisjon 4. juuli 2018. aasta kirjaga Rumeenia taotluse teistele liikmesriikidele. Komisjon teatas 5. juuli 2018. aasta kirjaga Rumeeniale, et tal on taotluse hindamiseks kogu vajalik teave.

2. RUMEENIA TAOTLUS JA KÄIBEMAKSU JAGATUD MAKSMISE MEHHANISM

Rumeenia esitas taotluse teha erand käibemaksudirektiivi XI jaotisest, et tal oleks lubatud kehtestada kohustuslik käibemaksu jagatud maksmise mehhanism maksukohustuslastele ja avaliku sektori asutustele, kellel on maksuvõlg või kelle suhtes on algatatud maksejõuetusmenetlus. Jagatud maksmise mehhanismi tuleks kohaldada ettevõtetevahelise e-kaubanduse tehingutele ja neid ei tuleks kohaldada maksukohustuslaste suhtes, kes kuuluvad VKEdele antava erandi alla. Jagatud maksmise mehhanismi kohaldatakse juhul, kui maksuvõlg on suurte maksumaksjate puhul üle 15 000 Rumeenia leu (ligikaudu 3 200 eurot), keskmiste maksumaksjate puhul üle 10 000 Rumeenia leu (ligikaudu 2 150 eurot) ja teiste maksumaksjate puhul 5 000 Rumeenia leud (ligikaudu 1 080 eurot) ning seda ei ole tasutud 60 tööpäeva jooksul pärast tähtpäeva.

Rumeenia hakkas jagatud maksmise mehhanismi kohaldama 1. jaanuaril 2018, ilma et oleks ära oodanud komisjoni vastust tema taotlusele.

Jagatud maksmise mehhanism on alternatiivne käibemaksu kogumise süsteem. Tavamenetluse kohaselt võtab käibemaksukohustuslane konkreetse tehingu eest oma kliendilt (või kolmandalt isikult) maksustava väärtuse summa ja käibemaksu (kui see on kohaldatav). Seejärel kajastab käibemaksukohustuslane seda tehingut oma perioodilises käibedeklaratsioonis. Käibedeklaratsioonist tulenevalt peab

maksukohustuslane tasuma käibemaksu või see võidakse tagastada. Kui käibemaks kuulub tasumisele, maksab maksukohustuslane käibemaksu oma liikmesriigi maksuhaldurile kindlaks määratud korrapärasusega (kord kuus, kord kvartalis jne).

Jagatud maksmisega kaasneb muudatus, kuna tasumisele kuuluv käibemaks ja maksustatav väärtus makstakse eraldi. Rumeenia puhul maksab ostja maksustatava väärtuse tarnijale, kuid selle tarne pealt tasumisele kuuluvat käibemaksu ei maksa ta otse tarnijale, vaid Rumeenia riigikassa või Rumeenia finantsasutuse käibemaksukontole.

Rumeenia väitel taotletakse erimeedet selleks, et suurendada käibemaksu kogumist ja võidelda käibemaksust kõrvalehoidumisega, parandades vabatahtlikku käibemaksu maksmist maksukohustuslaste poolt. Rumeenia leiab, et käibemaksu jagatud maksmise kohaldamisega tõkestatakse käibemaksupettusi, mille abil mõned ettevõtjad ei edasta klientidelt saadud käibemaksu maksuhaldurile.

3. KOMISJONI SEISUKOHT

Kui komisjon saab käibemaksudirektiivi artikli 395 kohased taotlused, kontrollib ta, et nende rahuldamise põhitingimused oleksid täidetud, st kas kavandatud erimeede lihtsustab menetlust maksukohustuslaste ja/või maksuhalduri jaoks või kas ettepanekuga saab ära hoida teatavat liiki maksudest kõrvalehoidumist või maksustamise vältimist. Komisjon on selles kontekstis alati olnud piirav ja ettevaatlik, sest ta soovib tagada, et erandid ei kahjustaks üldise käibemaksusüsteemi toimimist ning oleksid piiratud ulatusega, vajalikud ja proportsionaalsed.

Jagatud maksmise mehhanism ei ole tavapärane käibemaksu tasumise süsteem, vaid pigem uuenduslik lähenemine. Selle mehhanismi vastu tunnevad üha enam huvi liikmesriigid, kelle arvates aitaks see neil võidelda käibemaksust kõrvalehoidumisega. Jagatud maksmise mudelid võivad olla erinevad ja iga mudelit tuleb eraldi hinnata, mille põhjal saaks komisjon järeldada, et see on käibemaksudirektiivi artikli 395 alusel põhjendatud.

Komisjon leiab, et Rumeenia jagatud maksmise mudeli teatavad elemendid tekitavad tõsist muret seoses nende proportsionaalsusega.

Rumeenia jagatud maksmise süsteemi kohaldatakse maksukohustuslastele ja avaliku sektori asutustele, kellel on teatavast künnisest suurem maksuvõlg või kelle suhtes on algatatud maksejõuetusmenetlus. Komisjon leiab, et kindla tasemega künniste kindlaksmääramine kolme maksukohustuslaste kategooria jaoks ei taga samasse kategooriasse kuuluvate maksukohustuslaste võrdset kohtlemist. Tõsiasi on see, et 15 000 Rumeenia leu suurusel künnisel ei ole kõikidele suurtele maksumaksjatele sama mõju ja 5 000 Rumeenia leu suurusel künnisel ei ole kõikidele väikestele maksumaksjatele sama mõju, kuna nendes rühmades esineb erinevusi. Seepärast leiab komisjon, et sellise kindlate künnistega süsteemi proportsionaalsust ei saa põhjendada ning et parem kriteerium oleks künnis, mida väljendatakse protsendina käibest.

Lisaks on klient Rumeenia jagatud maksmise süsteemi alusel kohustatud kontrollima nende maksukohustuslaste registrit, kelle suhtes jagatud maksmist kohaldatakse, ja toimima sellele vastavalt ehk käsitlema netosummat ja käibemaksu eraldi. Samas

saadab maksuhaldur teate registrisse lisamise kohta tarnijale, aga mitte klientidele. Rumeenia ei pea vajalikuks, et tarnija teavitaks arvele asjakohast märget lisades klienti vajadusest kohaldada jagatud maksmise mehhanismi. Kui klient ei kohalda jagatud maksmise mehhanismi ja maksab käibemaksu muule kontole kui tarnija käibemaksukonto, määratakse kliendile karistusmakse, mis on 0,06 % valesti makstud summast päevas, kui seda ei korrigeerita 30 tööpäeva jooksul. Olukorda võib siiski parandada ainult tarnija (mitte klient), kes kannab kõnealuse summa oma põhikontolt oma käibemaksukontole ja teavitab sellest klienti, vältides seeläbi kliendile kohaldatavaid karistusi. Rumeenia selgitas, et selline tarnija tehtav ülekanne on üksnes võimalus, mitte kohustus, kuna käibemaksu tasumise eest õigele käibemaksukontole vastutab endiselt klient.

Selline jagatud maksmise süsteem tekitab kliendile põhjendamatut ja ebaproportsionaalset koormust. Isegi siis, kui säilitatakse kliendi kohustus kontrollida jagatud maksmise mehhanismi alla kuuluvate maksukohustuslaste registrit, peaks tarnijal olema vähemalt kohustus teavitada klienti nõudest kohaldada jagatud maksmise mehhanismi, lisades arvele vastava märke. Kuna käibemaksudirektiivi artiklis 226 loetletakse arvetel esitatavad andmed, siis oleks täiendava märke lisamiseks vaja teha sellest artiklist erand. Rumeenia teatas siiski oma 17. mai 2018. aasta kirjas komisjonile, et ta ei pea vajalikuks lisada arvele viidet jagatud maksmise mehhanismi kohaldamise kohta.

Komisjoni arvates on jagatud maksmise mehhanismi mittekohaldamise tõttu kliendile määratud karistus ebaproportsionaalne, kui käibemaksu tasumise eest vastutab jätkuvalt tarnija[1]. Selline karistus tuleks määrata pigem tarnijale, eelkõige arvestades seda, et tarnija saab selle vea igal ajal parandada, kandes saadud käibemaksu oma käibemaksukontole.

Tuleks märkida, et käibemaksudirektiivi artikliga 273 lubatakse liikmesriikidel kehtestada käibemaksu nõuetekohaseks kogumiseks ning maksudest kõrvalehoidumise ärahoidmiseks vajalikuks peetavaid muid kohustusi. Proportsionaalsust tuleb siiski kontrollida ka kõnealuse artikli alusel vastu võetud meetmete puhul.

Eespool öeldut arvesse võttes leiab komisjon, et Rumeenia jagatud maksmise mehhanism ei ole proportsionaalne taotletavate eesmärkidega, eriti nendega, millega tagatakse käibemaksu nõuetekohane kogumine ja maksudest kõrvalehoidumise ärahoidmine.

Komisjon teatas Rumeeniale, et ühenduseväliste käibemaksukohustuslaste kohustus avada pangakonto Rumeenia finantsasutuses ei oleks kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 56, milles käsitletakse teenuste vaba liikumist. Samuti avaldas komisjon arvamust, et Rumeenia võiks selle asemel kohustada selliseid ettevõtjaid avama konto riigikassas, kuid see peaks olema võimalik ka välisvaluutas. Rumeenia kordas oma vastuses, et maksete tegemine välisvaluutas ei ole riigikassa konto kasutamisel võimalik.

[1] Rumeenia teatas komisjonile, et kohustusi ei ole muudetud ja tarnija on endiselt vastutav käibemaksu tasumise eest.

Komisjon palus Rumeenial käsitleda tema tõstatatud mureküsimusi seoses eespool nimetatud jagatud maksmise süsteemi elementide proportsionaalsusega ja muuta vastavalt sellele jagatud maksmise mehhanismi. Rumeenia ei reageerinud komisjoni palvele siiski positiivselt.

4. KOKKUVÕTE

Eespool toodut arvesse võttes lükkab komisjon Rumeenia esitatud taotluse tagasi.